

לקוטי תורה • פרשת במדבר • מאמר 4

וידבר ה' אל משה במדבר סיני באוהל מועד...

”וידבר הוי' אל משה במדבר סיני”

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/bamidbar/4](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/bamidbar/4)

1

וידבר ה' אל משה במדבר סיני באוהל מועד וגו' שאו את ראש כל עדת בניי [בני ישראל] למשפחותם וגו' תפקדו אותם לצבאותם אתה ואהרן.

"וה' דיבר אל משה במדבר סיני, באוהל מועד" וגו'; "שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם" וגו'; "תפקדו אותם לצבאותם, אתה ואהרן".

הנה למשפחותם פיי לבחיי עי' [שבעים] משפחות שיצאו מעי' נפש יוצאי ירך יעקב וכדי להרים ולישא ראש ומוחין של נשיי [נשמות ישראל] המושרשים במקור חוצבם בחיי כניי [כנסת ישראל] להעלותם

והנה, "למשפחותם" פירושו למדרגת שבעים המשפחות שיצאו משבעים הנפשות "יוצאי ירך יעקב". וכדי להרים ולשאת את הראש והמוחין של נשמות ישראל, ששורשן במקור שממנו נחצבו — בחינת כנסת ישראל — ולהעלותן

לבחיי עי' [שבעים] נפש הנ"ל תפקדו אתה ואהרן שבחיי משה ואהרן הם המעלים ומנשאים בחיי כניי [כנסת ישראל] וכמ"ש נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן כי משה הוא שושבינא דמלכא ואהרן שושבינא דמטרוניתא.

למדרגת שבעים הנפשות הנזכרות לעיל, "תפקדו אותם, אתה ואהרן". שכן מדרגותיהם של משה ואהרן הן שמעלות ונושאות את בחינת כנסת ישראל, וכמו שכתוב: "נהגת כצאן עמך ביד משה ואהרן". שכן משה הוא שושבינו של המלך, ואהרן שושבינה של המלכה.

2

וביאור הדבר הנה נודע שירידת נשמותיהם של ישראל להתלבש בגוף ונפש הבהמית בעוה"ז היא ירידה גדולה להן ממעלתן וממדרגתן שהיו מקודם

הסבר העניין: ידוע שירידת נשמות ישראל להתלבש בגוף ובנפש הבהמית בעולם הזה היא ירידה גדולה עבורן מן המעלה והמדרגה שבה היו קודם לכן.

לכן שבעודן קשורות במקורן היו נהנין מזיו השכינה בגי'ע [בגן עדן] עליון ותחתון אך הירידה צורך עלייה היא.

שכן כל עוד היו קשורות למקורן, הן נהנו מזיו השכינה בגן עדן העליון והתחתון. אך הירידה היא צורך עלייה.

והנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] דע מאין באת ולאן אתה הולך פיי שמקור הנשמה היא מאין בחיי גי'ע [גן עדן] העליון [ועי' בליקוטי הש"ס [הששה סדרים] מהאריז"ל [מהאריי זכרוננו לברכה] עי"ז המאמר] והולכת לקבל שכרה לבחיי אן שהיא גי'ע [גן עדן] התחתון

והנה, חכמינו ז"ל אמרו: "דע מאין באת ולאן אתה הולך". כלומר, מקור הנשמה הוא ב"אין" — בחינת גן עדן העליון (ועיינו בליקוטי הש"ס מהאריז"ל על מאמר זה) — והיא הולכת לקבל את שכרה בבחינת "אין", שהיא גן עדן התחתון.

כי אן הוא מלשון אנה שהוא נופל על דבר שיש בו מקום וגבול כמו אנה פניך מועדות (ביחזקאל ס"י כ"א) כי "אן" קשור למילה "אנה", המשמשת ביחס למקום שיש בו מקום וגבול, כמו בפסוק "אנה פניך מועדות" (ביחזקאל, פרק כ"א),

דהיינו בחי' ג"ע [גן עדן] התחתון שהוא בבחי' מקום וגבול כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] בפ"ט דפסחים העולם אי' מששים בגן כו' וא"כ מהו היתרון והמעלה.

כלומר, בחינת גן עדן התחתון, שהיא בבחינת מקום וגבול, כפי שאמרו חכמינו ז"ל בפרק התשיעי של פסחים: "העולם אחד משישים בגן" וכו'. ואם כן, מה היתרון והמעלה [של הירידה]?

אלא הענין שתכלית ירידת הנשמות לא היתה בשביל קיבול שכון בעוה"ב [בעולם הבא] בלבד אלא הירידה היא צורך עליה גם בעודן בעוה"ז מלובשות בגוף הגשמי והוא ענין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט [ומעשים טובים] בעוה"ז מכל חיי העוה"ב [העולם הבא]

אלא העניין הוא שתכלית ירידת הנשמות לא הייתה רק כדי לקבל את שכון בעולם הבא; הירידה היא צורך עליה גם כשהן עדיין בעולם הזה, כשהן מלובשות בגוף הגשמי. זהו פירוש מאמר חז"ל: "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא".

כי כל חיי העוה"ב [העולם הבא] הוא שנהנין מזיו השכינה ואין זה אלא זיו כו' משא"כ תשובה ומע"ט [ומעשים טובים] נק' בזוהר לאשתאבא בגופא דמלכא

כי כל חיי העולם הבא הם ההנאה מזיו השכינה, ואין זה אלא זיו וכו'; ואילו תשובה ומעשים טובים נקראים בזוהר "להשתאב בגופא דמלכא" — להיבלע בגופו של המלך.

(וע' בפ' יתרו ע"פ זכור את יום השבת ובשיר השירים ע"פ אני ישנה מענין פי' לאשתאבא בגופא דמלכא, והנה עם היות כי עיקר גילוי בחי' זו יהי' [יהיה] לעתיד וע"ז אמרו עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש.

(ועיינו בפרשת יתרו, על הפסוק "זכור את יום השבת", ובשיר השירים, על הפסוק "אני ישנה", בעניין פירוש "להשתאב בגופא דמלכא". והנה, אף שעיקר גילוייה של בחינה זו יהיה לעתיד לבוא, ועל כך אמרו: "עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש",

מ"מ הארה מבחי' זו מאיר ג"כ בג"ע [בגן עדן] וכמ"ש בס"ב [בספר של בינונים] פ' ל"ט בשם הזוהר ונהנין מזיו השכינה כו' והוא זיו תורתן ועבודתן ממש כו',

ובכל זאת, הארה מבחינה זו מאירה גם בגן עדן, כמו שכתוב בספר של בינונים, פרק ל"ט, בשם הזוהר: "ונהנים מזיו השכינה" וכו'; וזהו ממש זיו התורה והעבודה שלהם וכו'.

ולפי' [ולפי זה] יש לומר שזיו תורתן ועבודתן המאיר בג"ע [בגן עדן] התחתון הוא הגבה מאוד נעלה מהבחי' שהשיגה הנשמה אפי' [אפילו] בג"ע [בגן עדן] העליון קודם ירידתה בעוה"ז והוא מובן ע"ד מ"ש בס' הגלגולים פ' עשרים הובא בתו"א [בתורה אור] פ' חיי שרה בד"ה עיין מ"ש בע"ח [בעץ חיים]

ולפי זה אפשר לומר שזיו התורה והעבודה שלהן, המאיר בגן עדן התחתון, נעלה ונשגב לאין ערוך מן הבחינה שהנשמה השיגה אפילו בגן עדן העליון, לפני ירידתה לעולם הזה. הדבר מובן על פי מה שכתוב בספר הגלגולים, פרק עשרים, והובא בתורה אור, פרשת חיי שרה, במאמר המתחיל "עיין מה שכתוב בעץ חיים",

וכן הוא בהרמ"ז [בהרב משה זכות] ר"פ משפטים, שבחי' אצילות ממש מתלבש בבי"ע בפנימיותם, ואצילות של פנימי' [פנימיות / פנימית] העשי' [העשייה] הוא גדול לאין קץ יותר מהבחינה היותר גדולה של הבריאה שמבחי' עצמה.

וכך הוא גם ברמ"ז, בתחילת פרשת משפטים: בחינת אצילות עצמה מתלבשת בבי"ע בפנימיותם, ואצילות שבפנימיות העשייה נעלית לאין קץ מן הבחינה הנעלית ביותר של הבריאה כפי שהיא מצד עצמה.

והנה ג"ע [גן עדן] העליון הוא מבריאה וע"י תורה ומצות ממשיכים מ"ד [מ"ד דוכרין] דאצילות כמ"ש בד"ה עיין מ"ש בע"ח [בעץ חיים] הנ"לובפ' ב ראשית בביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים כו' שהמשכת האצילות בבי"ע נעשה ע"י תורה ומצות דוקא ע"ש.

והנה גן עדן העליון הוא מבריאה, ועל ידי תורה ומצוות ממשיכים מ"ד דאצילות, כפי שמוסבר במאמר המתחיל "עיין מה שכתוב בעץ חיים" הנזכר לעיל, וכן בפרשת בראשית, בביאור על הפסוק "כי כאשר השמים החדשים" וכו', שהמשכת אצילות לבי"ע נעשית דווקא על ידי תורה ומצוות; עיינו שם.

ונמצא הנשמה קודם שירדה בעולם הזה לקיים התורה ומצות כשהיתה בג"ע [בגן עדן] העליון שהוא בבריאה לא השיגה כלל בחי' אצילות שבבריאה, שהרי בחי' אצילות אינו נמשך רק ע"י תורה ומצות כנ"ל, ואף הנשמות היותר עליונות שבג"ע [שבגן עדן] העליון לא השיגו רק בחי' בריאה שבבריאה.

נמצא שהנשמה, לפני שירדה לעולם הזה כדי לקיים תורה ומצוות, כשהייתה בגן עדן העליון, שהוא בבריאה, לא השיגה כלל את בחינת האצילות שבבריאה; שהרי בחינת האצילות נמשכת רק על ידי תורה ומצוות, כנזכר לעיל. ואף הנשמות הנעלות ביותר שבגן עדן העליון השיגו רק את בחינת הבריאה שבבריאה.

וזהו ישראל עלו במחשבה מחשבה היא בחי' בריאה. ועלה במחשבה היינו הבחי' יותר עליונה שבמחשבה, והיינו בחי' מחשבה שבמחשבה שהיא בריאה שבבריאה משא"כ בחי' אצילות לא השיגו כלל, ואע"פ [ואף על פי] שבפי' עלו במחשבה באמת יש פירושים

וזהו "ישראל עלו במחשבה": מחשבה היא בחינת בריאה, ו"עלו במחשבה" פירושו הבחינה הנעלית ביותר שבמחשבה, היינו בחינת מחשבה שבמחשבה, שהיא הבריאה שבבריאה; ואילו את בחינת האצילות הם לא השיגו כלל. ואף על פי שבפירוש "עלו במחשבה" יש באמת פירושים

גבוהים יותר הרכה מבחי' ג"ע [גן עדן] שבבריאה כמ"ש ע"פ יונתי בחגוי הסלע ובשאר דוכתי מ"מ אחר שירדה הנשמה בג"ע [בגן עדן] קודם ירידתה בגוף היא בבחי' בריאה, אבל ע"י ירידתה בעוה"ז בקיום התומ"צ [התורה ומצות] נמשך להם זיו תורתן ועבודתן

הנעלים בהרכה מבחינת גן עדן שבבריאה, כפי שמוסבר על הפסוק "יונתי בחגוי הסלע" ובמקומות נוספים; ובכל זאת, לאחר שהנשמה ירדה לגן עדן, ולפני ירידתה לגוף, היא בבחינת בריאה. אך על ידי ירידתה לעולם הזה וקיום תורה ומצוות, נמשך להן זיו התורה והעבודה שלהן,

שהוא הארת מ"ד [מ"ד דוכרין] דאצילות ממש לכך גם כשנמשך לה גילוי זה אפי' [אפילו] רק בג"ע [בגן עדן] התחתון שהוא בעשייה ה"ז [הרי זה] כענין האצילות שנמשך ומתלבש בפנימית העשייה שהוא גבוה יותר אין קץ מהבחינה היותר גדולה שבג"ע [שבגן עדן] העליון מצד עצמו

שהוא הארה של מ"ד דאצילות עצמה. לכן, גם כשהגילוי הזה נמשך אליה רק בגן עדן התחתון, שהוא בעשייה, הרי זה בדומה לאצילות הנמשכת ומתלבשת בפנימיות העשייה, הנעלית לאין קץ מן הבחינה הנעלית ביותר שבגן עדן העליון מצד עצמו,

שהוא כענין בחי' בריאה שבבריאה כנ"ל, ועמ"ש ע"פ מי מנה בענין אף עשיתיו אף מרבה בחי' רביעית והוא גילוי אור האצילות שאינו נמשך ומתגלה כ"א ע"י יריד' [ירידת] הנשמה בעוה"ז דוקא ע"ש.

שהיא בדומה לבחינת בריאה שבבריאה, כפי שזכר לעיל. ראו גם מה שנתבאר על הפסוק "מי מנה", בענין "אף עשיתיו": המילה "אף" מוסיפה בחינה רביעית, והיא גילוי אור האצילות, הנמשך ומתגלה רק באמצעות ירידת הנשמה לעולם הזה דווקא; ראו שם.

וענין התלבשות אצילות ממש בעשיי [בעשייה] יש לצייר מנבואת מרע"ה [משה רבינו עליו השלום] שהי' [שהיה] מאיר בו אפי' [אפילו] בחי' אצילות העליון ממש עם היותו מלוכש בגוף שמעשיי [שמעשיה] הגשמי [הגשמיות], ועמ"ש מזה בביאור ע"פ שוש אשיש כו'

אפשר להמחיש את התלבשות האצילות עצמה בעשיה מתוך נבואת משה רבנו, עליו השלום: האירו בו אפילו הכנינה של האצילות העליונה עצמה, אף שהיה מלוכש בגוף גשמי של עשיה. ראו גם מה שנתבאר על כך בביאור לפסוק "שוש אשיש" וגו',

וכמ"ש בשע"ק [בשערי קדושה] להרח"ו [להרבי חיים ויטאל] ח"ג [חלק ג'] ש"ו [שער ו'] שנבואת מרע"ה [משה רבינו עליו השלום] הי' [היה] מאצילות ממש דרך מעבר הבריאה. ועיין מ"ש עוד מענין התגלות זיו השכינה שבג"ע [שבגן עדן] התחתון ע"י מעשה המצות בפ' שלח ע"פ ועתה יגדל נא כו' ע"ש).

וכפי שנכתב ב-Sha'arei Kedushah לרבי חיים ויטאל, חלק 3, שער 6, שנבואת משה רבנו, עליו השלום, הייתה מן האצילות עצמה, שעברה דרך הבריאה. ראו גם מה שנתבאר עוד על גילוי זיו השכינה בגן עדן התחתון באמצעות קיום המצוות, בפרשת שלח, על הפסוק "ועתה יגדל נא" וגו'; ראו שם).

אך איך ובמה תתגדל מעלת התשובה ומע"ט [ומעשים טובים] כ"כ [כל כך]. הנה הוא ע"י ב' בחי' במדבר סיני ובאוהל מועד בחי' מדבר הוא מ"ש ומדברך נאווה מלשון דיבור כי

אבל כיצד ובאמצעות מה מתגדלת כל כך מעלתם של התשובה והמעשים הטובים? הדבר נעשה באמצעות שתי בחינות: "במדבר סיני" ו"באוהל מועד". בחינת המדבר היא הרמז לכתוב "ומדברך נאווה", מן המילה דיבור. כי

הנה דבר ה' זו גילוי שכינה כו' וכשמתלבשת בבי"ע נק' מדבר בתוס' [בתוספת] אות מ פתוחה לפי שאז יש פתח ומבוא לחיצונים הם הקליפות וס"א [וסטרא אחרא] לינק ולקבל חיות ממנה בהתלבשות בע"ש [בערב שבת] כו'

"דבר הוי"ו — זהו גילוי השכינה וכו'; וכשהיא מתלבשת בבריאה, ביצירה ובעשיה היא נקראת "מדבר", בתוספת האות מ"ם פתוחה, מפני שאז יש פתח ומבוא לכוחות החיצוניים — הקליפות והסטרא אחרא — לינוק ממנה ולקבל ממנה חיות, כשהיא מתלבשת בעשיה וכו'.

[ועי' [ועיין] בזהר חלק א] ד"ו ע"ב משא"כ ם סתומה עלמא דחירות חירות ממה"מ [מלך מלכי המלכים] כו' וע' בזהר ר"פ שלח בענין לסרבה המשרה ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם)

(ראו זוהר, חלק א, דף ו ע"ב: "ואילו המ"ם הסתומה היא עולם החירות", חירות ממלאך המוות וכו'. וראו בזהר, בתחילת פרשת שלח, בענין "לסרבה המשרה" [הכתובה במ"ם סתומה], ובמק"מ שם).

שבזמן שבהמ"ק [שבית המקדש] היה קיים נק' מדבר מלשון ידבר עמים כו' שכולם היו מוכנעים תחת הקדושה.

שבזמן שבית המקדש היה קיים נקרא "מדבר" במשמעות של "ידבר עמים" וכו', משום שכולם היו כפופים לקדושה,

והנשי"י [והנשמות ישראל] היו ממשלותיו (ועד"ז אמרו רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] פרק ג' דר"ה [דראש השנה] ד' כ"ג ע"פ אתן במדבר ארז כו' ואין מדבר אלא ירושלים).

ונשמות ישראל היו "ממשלותיו". (בדומה לכך אמרו חז"ל בפרק ג' של מסכת ראש השנה, דף כ"ג, על הפסוק "אתן במדבר ארז" וגו': "ואין מדבר אלא ירושלים").

אבל בזמן הגלות הנה אמרו רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] גלו כו' שכינה עמהם ונקרא מדבר כארץ מדבר וציה כב"י [כביכול] והנה כשם שהוא בכללות העולם כך הוא בפרטיות בנפש האדם שבזמן הגלות

אבל בזמן הגלות אמרו חז"ל: "גלו... שכינה עמהם"; ואז היא נקראת מדבר, כמו "ארץ מדבר וציה", כביכול. וכשם שכך הוא בעולם בכללותו, כך הוא גם בפרטיות, בנפש האדם, בזמן הגלות

הנה גם ניצוץ אלקי שבנפש האדם הוא בגלות ומאסר הגוף הגשמי במחשבות אדם ותחבולותיו ויצרי מעללי איש בהבלי העולם וירידת ניצוץ אלקי בגלות הזה הוא צורך עליה

גם הניצוץ האלקי שבנפש האדם נמצא בגלות ובמאסר הגוף הגשמי, בתוך "מחשבות אדם ותחבולותיו ויצרי מעללי איש", בהבלי העולם. ירידת הניצוץ האלקי לגלות זו היא לצורך עלייה,

דהיינו כדי לברר ולהפריד הרע שכנה"ב [שבנפש הבהמית] מלבושי נוגה כו' (כי הנשמה א"צ [אין צריך] / אינו צריך] תיקון לעצמה כו')

כלומר, כדי לברר ולהפריד את הרע שבנפש הבהמית, מלבושי נוגה וכו' (שהרי הנשמה עצמה אינה זקוקה לתיקון וכו'),

כמ"ש במקום אחר וצ"ל עליה זו ג"כ בבחי' מדבר דהיינו ע"י דיבור התפלה ברשפי אש וצמאון כו'

כפי שמוסבר במקום אחר. וגם עלייה זו צריכה להיות בבחינת מדבר, כלומר באמצעות דיבור התפילה, ברשפי אש ובצמאון וכו',

וצעקת הלב כמ"ש צעק לבם כו' כי כל זמן שאינו מעורר את האהבה בתפלה כרשפי אש עד שתחפץ להתפשט מלבושיה שבנוגה

ובצעקת הלב, ככתוב: "צעק לבם" וכו'. כל עוד האדם אינו מעורר בתפילה אהבה כרשפי אש, עד שהנשמה משתוקקת להתפשט מלבושיה שבנוגה,

הנה האדם בטבעו מעורב טו"ר [טוב ורע] ואף שאינו עושה רע בפו"מ [בפועל ממש] הוא מחמת שהרע ישן אצלו

האדם מעורב מטוב ורע מטבעו; ואף שאינו עושה רע בפועל, הרי זה מפני שהרע רדום בו.

אך אעפ"כ [אף על פי כן] בטבעו הוא בכחו כתולדתו עד שיפרידנו ברשפי אש (וכמ"ש במקום אחר ע"פ מצרף לכסף וכור לזהב ואיש לפי מהללו) האהבה והיינו שיהיה בבחי' צמאון כארץ מדבר וציה כו'

אף על פי כן, הרע נשאר בטבעו במלוא כוחו, כפי שהיה מלידה, עד שיפריד אותו ברשפי אש האהבה (כפי שמוסבר במקום אחר על הפסוק: "מצרף לכסף וכור לזהב ואיש לפי מהללו"); כלומר, עליו להגיע לבחינת צימאון, כמו "ארץ מדבר וציה" וכו',

שהיא ארץ מלחה לא זרועה ולא יצמח בה כל עשב לפי שאין בה חיות של כח הצומח, וכך ישים האדם אל לבו שאפ"י [שאפילו] כל העולמות עליונים מריש כל דרגין כו'

שהיא ארץ מלחה, שאינה זרועה ושום עשב אינו צומח בה, מפני שאין בה חיות של כוח הצומח. וכך על האדם לשים אל לבו שגם כל העולמות העליונים, "מריש כל דרגין" וכו',

הם בחי' מדבר ושממון ובחי' דומם ממש שאין בהם חיות כלל לגבי הקב"ה כי אתה עשית את השמים ושמי השמים כו'

הם בבחינת מדבר ושממה, ובבחינת דומם ממש, שאין בהם חיות כלל ביחס לקדוש ברוך הוא. שהרי "אתה עשית את השמים ושמי השמים" וכו',

ואתה מחיה את כולם שהוא הוא ית' חיות כל העולמות ואין עוד מלבדו ואפס זולתו והיו כלא היו.

"ואתה מחיה את כולם": כלומר, הוא ית' עצמו הוא החיות של כל העולמות, ואין עוד מלבדו, ואפס זולתו, והם כאילו אינם.

3 ולזאת תכלה אליו נפש כל חי לדבקה בו ית' חיי החיים ב"ה וכמ"ש לאהבה את ה' אלהיך כי הוא חייך

פ"י שאין חייך

לכן נפשו של כל חי תכלה אליו, לדבוק בו יתברך, חיי החיים, ברוך הוא; וכמו שכתוב: "לאהבה את ה' אלקיך... כי הוא חייך" — כלומר, שחייך אינם אלא הוא.

אלא הוא וכדכתיב ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי אלא שמקרא זה על לעתיד נאמר שאז יאמרו ראו עתה

אלא הוא. וכמו שכתוב: "ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי". אלא שפסוק זה נאמר על הזמן העתיד לבוא, שאז יאמרו: "ראו עתה..."

כי כו' בבחי' רא"י [ראיה] חושיית ממש כדכתי' [כדכתיב] ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו' וכתוב כי עין בעין יראו וגו',

"כי... וגו' — בבחינת ראייה חושית ממש, כמו שכתוב: "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר..." , וכן כתוב: "כי עין בעין יראו..."

משא"כ עכשיו בזמן הגלות הוא בחי' הצמאון לבוא לבחי' ומדריגה זו שיהי' [שיהיה] בחי' רא"י [ראיה] חושי' [חושיית] כמ"ש צמאה נפשי לאלקים לאל חי מתי אבוא ואראה וגו'

אבל עכשיו, בזמן הגלות, ישנה רק בחינת הצמאון להגיע לרמה ולמדרגה הזאת, שבה תהיה ראייה חושית, כמו שכתוב: "צמאה נפשי לאלקים, לאל חי; מתי אבוא ואראה..."

והנה כתיב רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף ויצעקו אל ה' בצר להם כו' שמבחי' הצמאון עד שנפשו עליו תתעטף נולד בחי' הצעקה בלב על ההיפך

והנה כתוב: "רעבים גם צמאים, נפשם בהם תתעטף, ויצעקו אל ה' בצר להם..." . מן הצמאון, עד שנפשו תתעטף בו, נולדת הצעקה שכלב על המצב ההפוך,

כי צר לו מאד הגלות ומאסר הגוף הגשמי והיינו כי בשומו ללבו שאין חיות אמיתי לכל הנבראים ואפי' [ואפילו] לעולמות עליונים

מפני שהגלות ומאסר הגוף הגשמי מכבידים עליו מאוד. כלומר, כאשר הוא משים אל לבו שאין חיות אמיתית לשום נברא, אפילו לא לעולמות העליונים,

אלא אתה הוא המחי' [המחיה] כו' ואי לזאת ישים אשם נפשו איך שהוא רחוק מה' בתכלית הריחוק וחיינו אינן חיים אלא חיי ההבל.

אלא אתה הוא המחיה... — לכן הוא מאשים את נפשו על שהיא רחוקה מה' בתכלית הריחוק, וחיינו אינם חיים אלא חיי ההבל.

4 וזהו במדבר סיני שירדה שנאה על הרע שמחמת בחי' המדבר וצמאון גורם לעורר שנאה על הרע להיות צעקת הלב וכו' כנ"ל.

זהו [המשמעות של] "במדבר סיני", [סיני], שעליו ירדה שנאה על הרע: בחינת המדבר והצמאון מעוררים שנאה לרע, וכך נוצרת צעקת הלב וכו', כפי שהוזכר לעיל.

ובזה יובן מה שתקנו התפלה בזמן חורבן בהמ"ק [בית המקדש] דוקא כי בזמן שהיה בהמ"ק [בית המקדש] קיים לא היתה שליטה וממשלה להרע שמקליפות וסט"א [וסטרא אחרא] לידבק באדם כ"כ [כל כך].

בכך יובן מדוע תיקנו את התפילה דוקא בזמן חורבן בית המקדש: בזמן שבית המקדש עמד על תילו, לא הייתה לרע שבקליפות ובסטרא אחרא שליטה וממשלה רבה כל כך להידבק באדם.

5 ויתפרדו כל פועלי און כו' אבל בזמן חורבן בהמ"ק [בית המקדש] עת אשר שלט כו' תגבורת היצה"ר [היצר הרע] ונה"ב [ונפש הבהמית] צריך להפריד ע"י התפלה דוקא ברשפי אש וצמאון וצעקת הלב כו'

"כל פועלי און יתפרדו" וכו'. אבל בזמן חורבן בית המקדש, "עת אשר שלט האדם" וכו', כאשר גוברת מאוד עוצמת היצר הרע והנפש הבהמית, יש להפרידם דוקא באמצעות התפילה, ברשפי אש, בצימאון ובצעקת הלב וכו',

כנ"ל ותיקנו להתפלל בכל יום כי בכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו וצריך להוסיף אומץ כו' ועל בחי' תפלה זו נאמר ומדברך נאווה דהיינו כשעולה בבחי' מדבר וצמאון כו'

כפי שנתבאר לעיל. לכן תיקנו להתפלל בכל יום, שכן בכל יום יצרו של אדם מתגבר עליו, ועליו להוסיף אומץ וכו'. ועל בחינה זו של תפילה נאמר "ומדברך נאווה": כלומר, כאשר התפילה עולה בבחינת מדבר וצמאון וכו'.

(וזהו הא דאיתא בזח"ג [בזהר חלק ג] פ' אחרי דע"ב א' ע"פ הוציאוהו ותשרף בשלהובי טיהרא בגלותא, דהיינו שמחמת הוציאוהו בגלותא שהוא בחי' מדבר ארץ ציה ועיף בלי מים תגדל בחי' הצמאון והאהבה בחילא יתיר דבחי' תשובה

(וזהו מה שנאמר בזהר, חלק ג, פרשת אחרי, דף ע"ב, א, על הפסוק "הוציאוהו ותשרף": "בשלהובי טיהרא בגלותא" — בלהבות חום הצהריים, בגלות. כלומר, משום ש"הוציאוהו" לגלות, שהיא בחינת מדבר, "ארץ ציה ועיף בלי מים", גדלות הצימאון והאהבה, "בחילא יתיר" — בכוח גדול יותר, שהיא בחינת תשובה.

וזהו ותשרף היינו רשפי אש האהבה וכענין בחי' השרפים המבואר ע"פ ונקדשתי בתוך ועמ"ש ע"פ ואני אראה.

וזהו "ותשרף" — רשפי אש האהבה, בדומה לבחינת השרפים המבוארת על הפסוק "ונקדשתי בתוך"; וראו גם מה שנתבאר על הפסוק "ואני אראה".

וזהו ומדברך נאווה וכענין שחורה אני ועי"ז דייקא ונאווה כמ"ש במקום אחר וגם ומדברך נאווה היינו הדיבור של התפלה והתורה עי"ן בזח"א [בוהר חלק א] ויחי דרמ"ו ע"ב ובדף יו"ד סע"א [סוף עמוד א] בההוא מדבר דלחישו דשפון איהי עולה כו'.

וזהו "ומדברך נאווה", בדומה ל"שחורה אני [ונאווה]": דווקא כאמצעות כך היא "נאווה", כפי שנתבאר במקום אחר. ועוד, "ומדברך נאווה" פירושו הדיבור של התפלה והתורה; עיינו בזוהר, חלק א, ויחי, דף רמ"ו, ב, ובדף י', סוף ע"א: "בההוא מדבר דלחישו דשפון איהי עולה" וכו'.

והנה עד"ז נתקנו כל פסודי"ז [פסוקי דזמרה] כדי לעורר ולהגדיל בחי' הצמאון בקרב איש ולב עמוק בשומו ללבו איך אפי' [אפילו] השמים ושמי השמים והמים אשר מעל השמים יהללו את שם כו'

והנה, על דרך זו תיקנו את כל פסוקי דזמרה, כדי לעורר ולהגדיל את בחינת הצימאון בקרב איש ובלב עמוק, כאשר האדם שם אל לבו שגם השמים, שמי השמים והמים אשר מעל השמים "יהללו את שם" וכו',

בחי' שמו בלבי' [בלבד] וגם בחי' שמו הוא נשגב בבחי' לבדו דלית מחשבה תפיסא ביה כלל רק הודו וזיוו של שמו על ארץ ושמים כו'

כלומר, רק את בחינת שמו; וגם בחינת שמו היא "נשגב", בבחינת "לבדו", שכן אין מחשבה תופסת בו כלל, אלא רק הודו וזיוו של שמו הם "על ארץ ושמים" וכו',

כמ"ש במ"א, וכן עד"ז היא ברכת יוצר אור כו' איך שהמלאכים אומרים קדוש כו' שהוא קדוש ומובדל כו'

כפי שנתבאר במקום אחר. וכך גם ברכת "יוצר אור" וכו': היא מתארת כיצד המלאכים אומרים "קדוש" וכו', שכן הוא קדוש ומובדל וכו',

ואין ערוך אליו ית' יותר ממה שאין ערוך בחי' דומם לגבי בחי' אדם בעל שכל חי ומדבר כו'

ואין שום השוואה אליו ית' — ואף הרבה פחות מכפי שאין השוואה בין בחינת הדומם לבחינת האדם, שיש בו שכל, והוא חי ומדבר וכו',

כמ"ש במ"א (ועמ"ש בפ' ויחי ע"פ אוסרי לגפן ובפ' בשלח ע"פ אשירה בפ"י אדון הנפלאות ועושה פלא ובפ' משפטים סד"ה עיין בסש"ב [בספר של בינונים] פ' מ"ו. ומזה יובן דאפי' [דאפילו] בחי' מדבר העליון) כפי שמוסבר במקום אחר. (וראו גם מה שמבואר בפרשת ויחי על הפסוק "אוסרי לגפן"; בפרשת בשלח על הפסוק "אשירה", בביאור "אדון הנפלאות" ו"עושה פלא"; ובפרשת משפטים, בסוף המאמר הפותח כמילים "עיין בסש"ב פ' מ"ו". ומכאן יובן שאפילו בחינת המדבר העליון)

(דלקמן) בחי' ולא ישב אדם שם שעליו נאמר במדבר הגדול והנורא, עכ"ז [עם כל זה] לגבי א"ס ב"ה כמדבר וכשממה ממש יחשב וכמ"ש ג"כ ע"פ שחורה אני מענין כתר (שיתבאר להלן), בחינת "ולא ישב אדם שם", שעליה נאמר "במדבר הגדול והנורא", נחשבת בכל זאת, ביחס לאין סוף ברוך הוא, ממש כמדבר וכשממה; וכך מוסבר גם על הפסוק "שחורה אני", בעניין כתר.

עליון אע"ג [אף על גב] דאיהו אור צח אור מצוחצח אוכמא הוא לגבי עילת העילות כו' ע"ש וכ"ז [וכל זה] הוא ענין הגדלת הצמאון ממטה למעלה והוא בחי' מדבר סיני כו' עליון, אף על פי שהוא אור צח ואור מצוחצח, הוא שחור ביחס לעילת העילות וכו'; ראו שם. כל זה הוא ענין הגברת הצימאון מלמטה למעלה, והוא בחינת "מדבר סיני" וכו',

עד ברכת אהבת עולם אהבתנו שברכת אהבת עולם היא המשכה מלמעלה למטה לרוות הצמאון כו' (ועמ"ש ע"פ וארשת'ך לי לעולם כו') ונק' בחי' אהל מועד:

עד ברכת "אהבת עולם אהבתנו", שכן ברכת אהבת עולם היא המשכה מלמעלה למטה, כדי להשקות את הצימאון וכו' (וראו גם מה שמבואר על הפסוק "וארשת'ך לי לעולם" וכו'); והיא נקראת בחינת "אהל מועד".

6 ב וביאור הענין כי הנה מלת מועד מלשון ונועדתי לך שמה, והנה ונועדתי אותיות ונודעתי

ב. ביאור העניין: המילה מועד נגזרת מן הביטוי "ונועדתי לך שמה"; והמילה "ונועדתי" מורכבת מאותן אותיות כמו "ונודעתי".

(ועמ"ש לעיל בד"ה שאו את ראש כו' לגולגלותם ועמ"ש ר"פ וארא סד"ה וארא מענין נודעתי) שהוא לשון התקשרות והתחברות מלשון והאדם ידע כו',

(וראו מה שנתבאר לעיל במאמר המתחיל "שאו את ראש... לגולגלותם", ומה שנתבאר בתחילת פרשת וארא, בסוף המאמר המתחיל "וארא", בעניין "נודעתי"), שפירושו התקשרות והתחברות, כמו "והאדם ידע" וכו'.

דהיינו המשכת יחוד א"ס ב"ה למטה שיהא שורה ומתגלה בנפש האדם יחודו ית' האמיתי איך הוא ממכ"ע [ממלא כל עלמין] בשוה ואפי' [ואפילו] מלא כל הארץ הלזו הוא כבודו ית' כו'

כלומר, המשכת אחדותו של אין סוף ברוך הוא למטה, כדי שאחדותו האמיתית יתברך תשרה ותתגלה בנפש האדם: כיצד הוא ממלא כל עלמין בשווה, ואפילו "כל הארץ" הזאת "מלאה כבודו" יתברך וכו'.

כי הוא חיי החיים ב"ה ואין עוד מלבדו כו', ולזאת תהי' [תהיה] שמחת הנפש גדולה לאלקים להתענג על ה' בבחי' אהבה בתענוגים מפני קרבת ה' ודבקותה באלקים חיים תחת אשר היתה צמאה מתי אבוא ואראה כו'

כי הוא חיי החיים ברוך הוא, ואין עוד מלבדו וכו'. לכן תהיה שמחת הנפש גדולה באלקים, להתענג על ה' בבחינת אהבה בתענוגים, מתוך קרבת ה' ודבקותה באלקים חיים, במקום צימאונה הקודם: "מתי אבוא ואראה" וכו'.

והרווה את נפשה בגילוי יחוד זה והשביע נפש שוקקה כו' וכדכתיב עבדו את ה' בשמחה וכתוב תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל.

והוא הרווה את נפשה בגילוי אחדות זו והשביע "נפש שוקקה" וכו', כמו שכתוב: "עבדו את הו' בשמחה", וכן כתוב: "תחת אשר לא עבדת את הו' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל".

7 ומרוב כל פי' יותר מכל התענוגים אפי' [אפילו] רוחניים בחי' ג"ע [גן עדן] העליון כו'. ועמ"ש ע"פ להקריב לי במועדו.

"מרוב כל" פירושו: יותר מכל התענוגים, אפילו הרוחניים שבהם, כגון הבחינה של גן עדן העליון וכו'. וראו מה שמבואר על הפסוק "להקריב לי במועדו".

אך איך הוא דרך יחוד א"ס ב"ה למטה בנפש האדם מאחר דלית מחשבה תפיסא ביה כו',

אך כיצד יכולה אחדותו של אין סוף ברוך הוא להימשך למטה, לתוך נפשו של האדם, מאחר ש"לית מחשבה תפיסא ביה" — שום מחשבה אינה יכולה להשיג אותו — וכו'?

אך הנה הוא באמת ע"י בחי' אוהל וזהו אוהל מועד והענין כמ"ש ובצל ידי כסיתך כו'

אך באמת הדבר נעשה באמצעות בחינה של אוהל, וזהו "אוהל מועד". והענין הוא כפי שכתוב: "ובצל ידי כסיתך" וכו'.

(ועמ"ש מענין זה ע"פ ביום השמיני עצרת דרוש השני) בחי' צל ולא אורה נגלית והיינו ע"י בחי' רמ"ח פיקודין שהן רמ"ח איברים דמלכא ונקי' איברים עד"מ

(וראו מה שמבואר בעניין זה על הפסוק "ביום השמיני עצרת", בדרוש השני): בחינה של צל, ולא של אור גלוי. והיינו באמצעות בחינת רמ"ח פיקודין, שהם "רמ"ח איברים דמלכא"; והם נקראים איברים בדרך משל,

כמו איברי הגוף שהם בשר גידים ועצמות ובאין מליחה סרוחה ואעפ"כ [ואף על פי כן] שורה ומתלבש בהם חיות הנפש, כך הם עד"מ הרמ"ח מצות שאף שהם מלובשים בענינים גשמיים סדר זרעים ומועד כו'

כמו איברי הגוף, שהם בשר, גידים ועצמות, וללא מליחה הם נרקבים, ואף על פי כן חיות הנפש שורה בהם ומתלבשת בהם. כך גם, בדרך משל, רמ"ח המצוות: אף שהן מלובשות בענינים גשמיים, כגון סדר זרעים ומועד וכו',

אעפ"כ [ואף על פי כן] שורה ומלובש בהם אור א"ס ב"ה ממש לפי שהן הן חכמתו ורצונו ית' והוא ית' ורצונו וחכמתו הכל א' כו'

אף על פי כן אור אין סוף עצמו, ברוך הוא, שורה ומתלבש בהן, מפני שהן הן חכמתו ורצונו יתברך, והוא יתברך ורצונו וחכמתו — הכול אחד וכו'.

והנה כמו למשל א' האוהב את חבירו שמפני אהבתו הוא מחבקו בגופו או בידו הנה זה ודאי שלא מפני אהבת הגוף עצמו או היד עצמה ממש הוא מחבקו

והנה, למשל, אדם אוהב את חברו, ומתוך אהבתו מחבק אותו בגופו או בידו; ברור שאין הוא מחבק אותו מפני שהוא אוהב את הגוף עצמו או את היד עצמה,

אלא מפני שאוהב פנימיותו וחיותו הוא מחבקו בגופו או בידו מפני שא"א לו לתפוס בפנימיותו וחיותו בלבד.

אלא מפני שהוא אוהב את פנימיותו ואת חיותו, הוא מחבק אותו בגופו או בידו, מפני שאי אפשר לו לאחוז בפנימיותו ובחיותו בלבד.

כך עד"מ הנה כתיב וימינו תחבקני שהיא התורה הנקי' ימינו של הקב"ה וכן כשהאדם דבוק בתורה הרי זה קרבת ה' ממש ויחוד א"ס [אור אין סוף] ב"ה בנפשו ממש.

כך גם, בדרך משל, נאמר: "וימינו תחבקני" — זו התורה, הנקראת ימינו של הקדוש ברוך הוא. וכך, כאשר אדם דבק בתורה, הרי זו קרבה ממשית לה' ואחדות ממשית של אור אין סוף, ברוך הוא, בנפשו.

והנה יחוד זה הוא יחוד נפלא ועצום שאין כמוהו בגשמיות, ולכן נקי לאשתאבא בגופא דמלכא ממש ועמ"ש בד"ה מה טובו אוהליך יעקב:

והנה, אחדות זו היא אחדות מופלאה ועצומה, שאין דומה לה בדברים גשמיים; ולכן היא נקראת "לאשתאבא בגופא דמלכא" — להיספג ממש בגופו של המלך. ועיינו במה שנתבאר במאמר המתחיל "מה טובו אוהליך יעקב".

8 ג והנה ב' בחי' אלו שהם מדבר סיני ואוהל מועד הם נעשים ונמשכים ע"י בחי' משה ואהרן כי משה שושבינא דמלכא פ"י

3. והנה שתי בחינות אלו, מדבר סיני ואוהל מועד, נעשות ונמשכות באמצעות בחינותיהם של משה ואהרן. משה הוא שושבינו של המלך, כלומר,

כמו עד"מ שושבינו של החתן שמוליך את החתן למקום הכלה, כך מרע"ה [משה רבינו עליו השלום] הוא הממשיך בחי' יחוד אור א"ס ב"ה למטה שיהא שורה ומתגלה בנפש האדם שיהי' [שיהיה] בבחי' אוהל מועד כו'

כשם שלמשל שושבינו של החתן מוליך את החתן למקום הכלה, כך משה רבנו הוא הממשיך את בחינת יחודו של אור אין סוף ברוך הוא למטה, כדי שישורה ויתגלה בנפש האדם, והיא תהיה בבחינת אוהל מועד וכו'.

ואתפשטותא דמשה בכל דרא שהוא משבעה רועים כו' הוא בחי' משה דעת ה' דהיינו לידע את ה' שהוא חיי החיים ואין עוד מלבדו כו'

ו"התפשטות משה בכל דור ודור", שהרי הוא אחד משבעת הרועים וכו', היא בחינת משה — דעת ה'; כלומר, לדעת את ה', שהוא חיי החיים ואין עוד מלבדו וכו',

וכמ"ש דע את אלקי אביך ועבדהו ובחי' דעת אינה הידיעה לבדה אלא דעת מלשון הרגשה שהיא ההרגשה בלב שיכיר וירגיש כאלו רואה לעיני בשר בראי' [בראייה] חושיי' [חושיית] ממש וכמ"ש ראו עתה כמו שכתוב: "דע את אלקי אביך ועבדהו". בחינת דעת אינה ידיעה בלבד; המילה דעת קשורה להרגשה — הרגשה שבלב, כך שהאדם יכיר וירגיש כאילו הוא רואה בעיני בשר, בראייה חושית ממש, כמו שכתוב: "ראו עתה

כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי והגם שמקרא זה נאמר על לעתיד שאז יאמרו ראו עתה

כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי". ואף שפסוק זה נאמר על העתיד לבוא, שאז יאמרו: "ראו עתה

כי אני כו' כנ"ל (ועיין בגמרא פ"ו דפסחים דס"ח סע"א [סוף עמוד א] סנהדרין דצ"א ע"ב זח"א [זהר חלק א] פ' לך לך דפ"ז [דפרק ז'] ע"ב ח"ב [חלק ב'] משפטים ק"ח ב')

כי אני וכו', כנזכר לעיל (ועיין בגמרא, פרק ו' דפסחים, דף ס"ח סוף ע"א; סנהדרין, דף צ"א ע"ב; זוהר, חלק א', פרשת לך לך, דף פ"ז ע"ב; חלק ב', משפטים, דף ק"ח ע"ב),

מ"מ כח זה יש בכל נפש ונשמה מישראל ביניקתה מנשמת מרע"ה [משה רבינו עליו השלום] לקשר מחשבתו בה' בקשר אמיץ וחזק כמו שהיא מקושרת בדבר גשמי שרואה בעיני בשר כו'

אף על פי כן, כוח זה מצוי בכל נפש ונשמה מישראל, מכוח יניקתה מנשמת משה רבנו, לקשור את מחשבתו בה' בקשר איתן וחזק, כפי שהיא קשורה לדבר גשמי שהוא רואה בעיני בשר וכו';

אלא שצריכה ליגיעה רבה כו' כמ"ש בסע"ב [בספר של בינונים] פמ"ב (ועמ"ש ע"פ ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר).

אלא שהדבר דורש יגיעה רבה וכו', כמו שכתוב בספר של בינונים, פרק מ"ב (ועיין במה שנתבאר על הפסוק "ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאוהל מועד לאמר").

ואהרן שושבינא דמטרוניתא, פ"י מטרוניתא היא בחי' כנ"י [כנסת ישראל] מקור נשמות ישראל ולהעלות נשמות ישראל ולקשרם בה' ולדבקה בו ית' חיי החיים ב"ה הוא ע"י אהרן שהוא ג"כ משבעה רועים כו' ואהרן הוא שושבינה של המלכה (מטרוניתא). כלומר, מטרוניתא היא בחינת כנסת ישראל, מקור נשמות ישראל; העלאת נשמות ישראל, קשירתן לה' והדבקתן בו יתברך, חיי החיים ברוך הוא, נעשית באמצעות אהרן, שהוא גם אחד משבעת הרועים וכו',

הממשיך לכללות נשמות ישראל להיות התפעלות הנפש בחי' מדבר וצמאון ורשפי אש כו' כי עבודת אהרן הוא בהעלותך את הנרות.

הממשיך לכללות נשמות ישראל התעוררות בנפש, בבחינת מדבר, צימאון ורשפי אש וכו'; שהרי עבודת אהרן היא "בהעלותך את הנרות".

פ"י הנרות הם הנשמות כי נר ה' נשמת אדם וע"י אהרן היתה הדלקתם והתלהבותם כרשפי שלהבת כו' כמ"ש במ"א.

כלומר, הנרות הם הנשמות, שהרי "נר ה' נשמת אדם"; ובאמצעות אהרן הודלקו הנשמות והתלהבו כרשפי שלהבת וכו', כפי שמוסבר במקום אחר.

אך עוד אחת היא כי הנה א"א לבוא לבחיי ומדרגות אלו שהם בחי' מדבר סיני ואוהל מועד כו' שהוא ענין צאת הנפש מנרתיקה מלבושי נוגה כו'

אך יש כאן עניין נוסף: אי אפשר להגיע לבחינות ולמדרגות הללו, שהן בחינת מדבר סיני ואוהל מועד וכו', כלומר, יציאת הנפש מנרתיקה, מלבושי נוגה וכו',

ושמחת הנפש בה' עושה כו' עד שיפריד מנפשו קודם חלאת טומאת הרע גמור שמשלש קליפות הטמאות לגמרי דהיינו להיות סור מרע גמור בפו"מ [בפועל ממש] והוא ענין יציאת מצרים.

ולשמחת הנפש בה' עושה וכו', עד שיפריד תחילה מנפשו את זוהמת טומאת הרע הגמור, שמקורה בשלוש הקליפות הטמאות לגמרי. כלומר, עליו לסור מרע גמור בפועל ממש; וזהו ענין יציאת מצרים.

9 וזהו באחד לחדש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים כו' כי בחי' חודש ובחי' שנה הכל אי' וצ"ל בבחי' שנית מיציאת מצרים

וזהו [פירוש] "באחד לחודש השני, בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים" וכו': כי בחינת החודש ובחינת השנה הן דבר אחד, ויש להבין מדוע מדובר בבחינת "שנית" ליציאת מצרים,

דהיינו אחר שיהיה סור מרע גמור בתכלית ואזי יכול לבוא לידי בחי' ומדרגת מדבר סיני ואוהל מועד כו'

כלומר, לאחר שהאדם כבר סר מן הרע לגמרי ובתכלית השלמות, אז הוא יכול להגיע לבחינה ולמדרגה של מדבר סיני ואוהל מועד וכו',

עיי' בחי' משה ואהרן כו' כנ"ל (ובמדרש במדבר רבה) (פי' ג' דף רי"ד ע"ד) איתא שלא יצאו ישראל ממצרים אלא בזכות אהל מועד.

באמצעות בחינותיהם של משה ואהרן וכו', כנזכר לעיל. (ובמדרש במדבר רבה) (פרשה ג, דף רי"ד ע"ד) נאמר שישאל לא יצאו ממצרים אלא בזכות אוהל מועד.

היינו כי אלמלא עוזרו לא יכול לו וכמ"ש מזה ע"פ אני הוי' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים כפי' שלח ועזר זה הוא בזכות בחי'

כלומר, "אלמלא הקדוש ברוך הוא עוזרו, אינו יכול לו", כפי שמוסבר בעניין זה על הפסוק "אני הוי' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים", בפרשת שלח; ועזרה זו באה בזכות בחינת

אהל מועד הניל, ועיין בזח"ג [בזהר חלק ג] פי' במדבר קי"ז ב' באחד לחדש השני בשנה השנית כולא חד והאי אקרי חדש זיו רמז לההוא ירחא ושתא דנהיר לסיהרא,

אוהל מועד הנוכר לעיל. ועיינו בזהר חלק ג, פרשת במדבר, קי"ז ע"ב: "באחד לחודש השני, בשנה השנית" — הכול אחד; וזה נקרא "חודש זיו", רמז לאותו חודש ושנה המאירים ללבנה.

והיינו שהבחי' ראשונה דיצ"מ [דיציאת מצרים] בחדש הראשון זהו בחי' סור מרע והוא בחי' ומדרגת אתכפיא סט"א [סטרא אחרא]

כלומר, הבחינה הראשונה של יציאת מצרים, בחודש הראשון, היא סור מרע, והיא הבחינה והמדרגה של אתכפיא לסטרא אחרא,

וזהו יסוד היסודות ואח"כ החדש השני נק' חדש זיו דנהיר לבחי' ראשונה היינו לבוא לבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא שזהו ענין מדבר סיני כו' רשפי אש וצמאון כו'

וזהו יסוד היסודות. ואחר כך נקרא החודש השני "חודש זיו", משום שהוא מאיר לבחינה הראשונה; כלומר, הוא מביא את האדם לבחינת הפיכת החושך לאור, שהיא עניינו של מדבר סיני וכו' — רשפי אש וצמאון וכו',

והן הן ג"כ ב' בחי' חצר החיצונה וחצר הפנימית עמ"ש ע"פ ויושט המלך לאסתר, ועיין מענין זה עוד בזח"ג [בזהר חלק ג] בהעלותך קנ"ב ע"ב ומש"ש [ומה שכתוב שם] דאי תימא כו'

ושתי הבחינות האלה הן גם שתי הבחינות של החצר החיצונה והחצר הפנימית. עיינו במה שנתבאר על הפסוק "ויושט המלך לאסתר", וכן עיינו בעניין זה עוד בזהר חלק ג, בהעלותך, קנ"ב ע"ב, ובמה שנאמר שם: "דאי תימא" וכו',

לאו הכי כו' ומאן דנטיל יסודא בקדמיתא כו' יובן למשכיל ממ"ש ע"פ קחו מאתכם תרומה.

"אין זה כך" וכו', "ומי שנוטל את היסוד תחילה" וכו' — יובן למי שמתבונן, מתוך מה שמוסבר על הפסוק "קחו מתוכם תרומה",

בפי' ויקהל. בענין בחי' אתכפיא שיש בה בחי' שהוא למעלה מבחי' אתהפכא, ועמ"ש בשיר השירים ע"פ קול דודי כו' בענין מקפץ על הגבעות:

בפרשת ויקהל, בענין בחינת אתכפיא, שיש בה בחינה שהיא למעלה מבחינת אתהפכא. ועיינו גם במה שמוסבר בשיר השירים על הפסוק "קול אהובי" וכו', בענין "מדלג על הגבעות":

10 ד ועם כל הנ"ל יובן מ"ש שאו את ראש כו', כי הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] אין קורין אבות

4. לאור כל האמור לעיל יובן הכתוב "שאו את ראש" וכו'. שהרי אמרו חז"ל: "אין קורין [לאיש] יאבות"

אלא שלשה שהם אברהם יצחק ויעקב ומדתו של אברהם היא אהבה ושל יצחק היא היראה פחד יצחק ומדתו של יעקב היא הרחמנות שכלולה משתייהן כו'.

"אלא שלושה" — אברהם, יצחק ויעקב. מידתו של אברהם היא אהבה; מידתו של יצחק היא יראה, "פחד יצחק"; ומידתו של יעקב היא רחמים, הכוללים את שתייהן כו'.

11 והנה מדת הרחמנות היא נמשכה מבחי"י הדעת כמו שאנו רואים בחוש שטבע התינוק להיות אכזרי לפי שאין בו דעת,

והנה, מידת הרחמים נמשכת מבחינת הדעת, כפי שאנו רואים בחוש שטבעו של ילד קטן להיות אכזרי, משום שאין בו דעת;

וכן הוא ענין מ"ש כרחם אב על בנים ולא כרחם אם כו' מפני שנשים דעתן קלה משא"כ האיש מפני שדעתו רחבה יותר הוא מרחם ביותר וכשם

וכך גם משמעות הכתוב: "כרחם אב על בנים", ולא "כרחם אם" וכו', משום שדעתן של נשים קלה, ואילו דעתו של האיש רחבה יותר, ולכן הוא מרחם יותר. וכשם ש

שהוא לענין המרחם כך הוא לענין מי שצריך לרחם עליו וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] כל מי שאין בו דעה אסור לרחם עליו לפי שאין הרחמנות נופל אלא על מי שיש בו דעת.

כך הוא לגבי מי שמרחם, כך הוא גם לגבי מי שזקוק לרחמים. וכמאמר רבותינו ז"ל: "כל מי שאין בו דעה אסור לרחם עליו", משום שהרחמים שייכים רק במי שיש בו דעת.

12 והנה מדת הרחמנות של יעקב לעורר רחמים רבים אפי' [אפילו] על עולמות עליונים מחמת דעת ה' כו'

והנה מידת הרחמים של יעקב היא לעורר רחמים רבים אפילו על העולמות העליונים, מתוך דעת ה' וכו',

כי הוא חיי החיים ואין עוד מלבדו כו' והרי הרחמנות שוה על עולמות עליונים מריש כל דרגין

כי הוא חיי החיים ואין עוד מלבדו כו'. נמצא שהרחמים שווים על העולמות העליונים, "מראש כל דרגין",

כמו על התחתונים ממש מאחר שכולם בחי' מדבר ושממון כו' וכולא קמי' [קמיה] כלא חשיב שהוא מחיה את כולם בשוה ומעלה ומטה שוין אצלו כו'.

כמו על התחתונים ממש, מאחר שכולם בבחינת מדבר ושממון וכו', ו"כולא קמיה כלא חשיב", שהרי הוא מחיה את כולם בשוה, ומעלה ומטה שווים אצלו וכו'.

אך בהשתלשלות והמשכת המדרגות נמשך מבחי' יעקב בחי' י"ב שבטים שבט לשון המשכה כמו כוכבא דשביט והוא

אך בהשתלשלות ובהמשכת המדרגות נמשכת מבחינת יעקב בחינת שנים-עשר השבטים: "שבט" הוא לשון המשכה, כמו "כוכבא דשביט", והוא

כמו למשל ענפי האילן שנמשכו מן האילן שממדת רחמנותו של בחי' יעקב נמשך מדת רחמנות אחרת של בחי' י"ב שבטים.

כמו למשל ענפי האילן הנמשכים מן האילן: כך ממידת הרחמים של בחינת יעקב נמשכת מידת רחמים אחרת, של בחינת שנים-עשר השבטים.

13 והענין כי בחי' ומדרגות השבטים הוא מ"ש עומד על שנים עשר בקר והים עליהם מלמעלה שהשנים עשר בקר הם בחי' מרכבה לבחי' הים ושם עלו שבטים

העניין הוא שמדרגתם של השבטים היא כמתואר בפסוק: "הוא עומד על שנים עשר בקר... והים עליהם מלמעלה". שנים עשר הבקר הם מרכבה לבחינת הים. ועל כך נאמר: "שם עלו שבטים",

וכדכתיב ובשם אלקינו נדגול פי' שהדגלים הם בחי' מרכבה לבחי' שם ה' שהוא בחי' ים והוא בחי' מקור וראשית הגילוי בחי' עלמא דאתגליא להחיות ולהוות עלמין דאתגליין.

כמו שנאמר: "ובשם אלקינו נדגול"; כלומר, הדגלים הם מרכבה לבחינת שם ה', שהיא בחינת הים. בחינה זו היא המקור ותחילת הגילוי, בחינת העולם הנגלה (עלמא דאתגליא), כדי להחיות ולהוות את העולמות הנגלים (עלמין דאתגליין).

14 והנה בחי' עלמין דאתגליין המקבלים חיותם מבחי' עלמא דאתגליא הם הנק' מים תחתונים ונק' מי בוכים

והנה, בחינת העולמות הגלויים, המקבלים את חיותם מבחינת העולם הגלוי, נקראים "המים התחתונים", ונקראים "מי בוכים",

כדאיתא בזהר שהמים התחתונים בוכים אנן בעינן למהוי קדם מלכא והיינו מפני הדעת וההשגה כי יש מים עליונים מהם בבחי' עלמין סתימין דלא אתגליין

כפי שמוכח בזהר, שהמים התחתונים בוכים: "אנן בעינן למהוי קדם מלכא" — אנו רוצים להיות לפני המלך. הדבר נובע מן הדעת וההשגה, שכן יש מים עליונים מהם, מבחינת העולמות הנסתרים, שאינם מתגלים,

אך הם נקראים מים התחתונים ויבדל אלקים בין מים למים דעלמין סתימין מקבלים חיותם מכחות והמשכות נעלמות כו'

אך הם נקראים המים התחתונים, ועל כך נאמר: "ויבדל אלקים בין מים למים", משום שהעולמות הנסתרים מקבלים את חיותם מכוחות ומהמשכות נעלמים וכו',

כמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] ח"ב [חלק ב'] פ"א [פרק י"א] ולכן בוכים על ירידתם מטה מטה וכל חפצם וישעם להיות קדם מלכא דוקא.

כפי שמוסבר בספר של בינונים, חלק ב', פרק יא. לכן הם בוכים על ירידתם מטה מטה, וכל חפצם וישעם הוא להיות דווקא "לפני המלך".

וכך היא בחי' ומדת הרחמנות של י"ב שבטים בכל אדם לעורר ר"ר [רחמים רבים] על ניצוץ אלקות שירד ממקום כבודו ממקום גבוה למקום נמוך מאיגרא רמה כו'

וכך היא בחינת ומידת הרחמנות של שנים־עשר השבטים שבכל אדם: לעורר רחמים רבים על ניצוץ אלוקי שירד ממקום כבודו, ממקום גבוה למקום נמוך, "מאיגרא רמה" וכו'.

(ועמ"ש בפי' ויצא ע"פ וישכם לבן וע"פ כנשר יעיר וע"פ ויאכילך את המן כו') והנה בהשתלשלות המדרגות מדרגה אחר מדרגה יצאו מיי"ב שבטים ע' [שבעים] נפש יוצאי ירך יעקב

(ועיין במה שנתבאר בפרשת ויצא על הפסוק "וישכם לבן", על הפסוק "כנשר יעיר" ועל הפסוק "ויאכילך את המן" וכו'). והנה, בהשתלשלות המדרגות, מדרגה אחר מדרגה, יצאו משנים־עשר השבטים שבעים נפש יוצאי ירך יעקב,

שהם ג"כ בחי' ומדרגת הרחמנות מדתו של יעקב והוא ג"כ בכל אדם לעורר ר"ר [רחמים רבים] על נפשו ולא בשביל הירידה לבדה שירדה ממקום כבודה אלא גם זאת שנתלכשה בלבוש הגוף החומרי.

שהם גם בחינת ומדרגת הרחמנות, מידתו של יעקב. וגם בחינה זו קיימת בכל אדם: לעורר רחמים רבים על נפשו, לא רק על עצם ירידתה ממקום כבודה, אלא גם על כך שהתלכשה בלבוש הגוף החומרי.

15 והנה כל בחי' ומדרגת המשכת והתעוררות הרחמים על נפשו ולהעלותה ולקשרה בה' הן הם המשכות עליונות הבאות מלמעלה וכמ"ש ונתן לך רחמים ורחמך כו'.

והנה, כל בחינה ומדרגה של המשכת רחמים והתעוררות רחמים על נפשו, ושל העלאתה וקשירתה בה', הן המשכות עליונות הבאות מלמעלה, כמו שכתוב: "והוא ייתן לך רחמים ורחמך" וכו'.

וכן אנו אומרים בכרכת אהבת עולם אבינו אב הרחמן המרחם רחם נא עלינו ותן בלבנו בינה כו'.

וכן אנו אומרים בכרכת אהבת עולם: "אבינו, אב הרחמן, המרחם, רחם נא עלינו ותן בלבנו בינה" וכו'.

ואין זה מצד הנפש עצמה לפי השגתה שהרי זה מצד ביטול ההשגה והשגת הנבראים כו'.

ואין הדבר מצד הנפש עצמה, לפי השגתה, שהרי הוא נובע מביטול ההשגה והשגת הנבראים וכו'.

והוא מבחי' דעת ה' מבחי' מרע"ה [משה רבינו עליו השלום] כו' (וכמ"ש בפ' פנחס ע"פ את הכבש אחד תעשה כו').

והוא מבחינת דעת ה', מבחינתו של משה רבנו עליו השלום וכו' (וכמו שנתבאר בפרשת פינחס, על הפסוק "את הכבש אחד תעשה" וכו').

והנה ג' בחי' ומדרגות של ג' מיני רחמנות הנ"ל הם כסדרן מלמעלה למטה אך כדי להעלות נפש האדם שהוא למטה מטה מהם צריך להעלות כסדרן מלמטה למעלה

והנה, שלוש הבחינות והמדרגות של שלושת מיני הרחמים האמורים לעיל מסודרות מלמעלה למטה; אך כדי להעלות את נפש האדם, הנמצאת למטה מהם בהרבה, צריך להעלותה לפי הסדר מלמטה למעלה:

דהיינו תחלה למשפחותם בחי' עי' [שבעים] נפש ואח"כ לבית אבותם בחי' בני יעקב ואח"כ למדרגת יעקב כו'.

כלומר, תחילה "למשפחותם" — בחינת שבעים הנפש; ואחר כך "לבית אבותם" — בחינת בני יעקב; ואחר כך למדרגת יעקב וכו'.

(ואפשר לומר שכנגד זה מזכירים ומעוררים בשלשה מקומות בתפלה התעוררות רחמים היינו האחד בפסוד"ז [בפסוקי דזמרה] כמו שאומרים והוא רחום כו' זכור רחמך כו' וכן בברוך שאמר ברוך מרחם כו' וכן באשרי חנון ורחום הו"י).

(ואפשר לומר שכנגד זה מזכירים ומעוררים התעוררות רחמים בשלושה מקומות בתפילה: הראשון בפסוקי דזמרה, כפי שאנו אומרים "והוא רחום" וכו', "זכור רחמך" וכו'; וכן בברוך שאמר: "ברוך מרחם" וכו'; וכן באשרי: "חנון ורחום הו"י").

הב' בברכת יוצר אור ברחמיך הרבים רחם עלינו. הג' באהבת עולם אבינו אב הרחמן כו' שכ"ז [שכל זה] התעוררות ג' בחיי רחמים הנ"ל כסדרן מלמטה למעלה לפני ק"ש [קריאת שמע] שיוכל לבוא לומר ק"ש [קריאת שמע] בחיי אחד ואהבת כו'.

השני בברכת יוצר אור: "ברחמיך הרבים רחם עלינו". השלישי באהבת עולם: "אבינו, אב הרחמן" וכו'. כל זה הוא התעוררות של שלוש בחינות הרחמים האמורות לעיל, בסדרן מלמטה למעלה, לפני קריאת שמע, כדי שיוכל לבוא ולומר קריאת שמע, בבחינת "אחד" ו"ואהבת" וכו'.

והנה זהו ענין ספירת העומר להמשיך בשבעה שבועות בחיי הרחמנות מבחי' ע' [שבעים] נפש כו' עד יום חג השבועות שאז זמן מתן תורה שעל כל דבור פרח נשמתן כו' והנה, זהו ענין ספירת העומר: להמשיך במשך שבעה שבועות את בחינת הרחמים, מבחינת שבעים הנפש וכו', עד יום חג השבועות, שהוא זמן מתן תורה, שאז "על כל דיבור פרח נשמתן" וכו',

שהוא גילוי בחי' אהבה רבה שלמעלה מעלה מבחי' הדעת כו' והיא היא בחי' עבודת מתנה כו' שהוא גילוי של בחינת אהבה רבה, שלמעלה מעלה מבחינת דעת וכו'; והיא היא בחינת "עבודת מתנה" וכו',

ובחי' אש שלמעלה כו' וזהו לגלגלותם שהוא ענין גלגולת שהיא החופפת על הראש ומוחין שאינה יכולה להתלבש בהם:

ובחינת אש שלמעלה וכו'. וזהו "לגלגלותם": ענין הגולגולת, הסוככת על הראש ועל המוחין, שאינם יכולים להתלבש בה.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/bamidbar/4

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק